

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ І ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

збірник матеріалів науково-практичної конференції
МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА
В МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ ДИСКУРСІ
(ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА ОЛЕКСАНДРА ГАЛИЧА)

УДК 81+82(08)

Рецензенти:

Максименко О.В. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Колеснікова Л.Л. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Мова та література в мультикультурному дискурсі: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (пам'яті професора Олександра Галича) / за заг. ред. В. Дмитренко, О. Крижановської, Н. Хайруліної. Полтава: ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2024. 259 с.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» від 31.05.2024 (протокол № 11).

МИХАЙЛІЧЕНКО А. ЛІНГВОПРАГАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕДІА ДИСКУРСУ (ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ) НА МАТЕРІАЛІ ЖУРНАЛУ «MADAME FIGARO».....	121-124
МІНАЄВА Е. КОНЦЕПТОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ.....	124-128
МІНІН М. ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО РОМАНУ.....	128-130
МОКРЯКОВ І. ОСОБЛИВОСТІ СТИЛІЗАЦІЇ ТА ГРИ З ЖАНРОМ АВТОБІОГРАФІЇ У РОМАНІ С. АНДРУХОВИЧ «СЬОМГА».....	130-132
MOLCHANETS D. THE POETICS OF IVAN BAHRIANYI'S NOVEL "TYHROLOVY" ("TIGER HUNTERS").....	133-134
MOLCHANETS O. THE ARTISTIC AND SEMONIC MODEL OF DON QUIXOTE IN UKRAINIAN LITERATURE.....	134-135
МОЛЬДЕРФ Т. АКАДЕМІЧНИЙ КОНТЕКСТ СОНЕТІВ В. ШЕКСПІРА В ІНТЕРМЕДІАЛЬНОМУ ВИМІРІ: ОБРАЗ, ІДЕЯ, ФОРМА, ІДЕАЛ.....	135-138
НАЗАРЕНКО А. ІНТЕРМЕДІАЛЬНИЙ АСПЕКТ РОМАНУ ОСКАРА ВАЙЛЬДА «ПОРТРЕТ ДОРІАНА ГРЕЯ».....	138-142
НЕГОДЯЄВА С. МОТИВ МОВИ В РЕЦЕПЦІЇ СЕРГІЯ ЖАДАНА (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕЗІЙ ЗБІРКИ «СКРИПНИКІВКА»).....	142-145
НЕГУЛЯЄВА А. МОТИВАЦІЯ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ І УЧЕНИЦЬ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	145-147
НЕКРУТ В. ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ.....	147-149
НЕКРУТ В. «СЕРЦЕ ПІТЬМИ» ДЖОЗЕФ КОНРАД: СИМВОЛІКА НАЗВИ.....	149-150
НЕСТЕРЧУК К. ЛІТЕРАТУРНО-ЕСТЕТИЧНА ТЕОРІЯ NON-FINITO В МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ ДИСКУРСІ.....	151-153
НІЖНІЧЕНКО В. ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ ІНТЕГРАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕС ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	153-156
ОВОНРИЕЛОВ А. WORLDVIEW IN LINGUISTIC AND PHILOSOPHICAL PERSPECTIVES.....	156-158
ОСТАПОВА Л. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «ВІЙНА» У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ.....	158-160
PAVLENKO O. BEYOND BORDERS: LANGUAGE AND CULTURAL DIVERSITY.....	160-161
ПЕРЕПАДЯ Д. ДЕТЕКТИВНИЙ ЖАНР У КИТАЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	163-165
ПЕРЕРВА А. «ПРИГОДИ ТОМА СОЙЄРА» МАРКА ТВЕН У КІНЕМАТОГРАФІЧНІЙ РЕЦЕПЦІЇ.....	166-168
ПОГРЕБЕННИЙ О. ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «КОНЦЕПТ».....	168-169
ПОМАЗАН І. ВИКОРИСТАННЯ PODCAST У МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	170-171
РАДЧЕНКО В. ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ ХУДОЖНІХ ОБРАЗІВ ДУХОВНІЙ ЛІРИЦІ ГАННИ ГАЙВОРОНСЬКОЇ НА ПРИКЛАДІ П'ЄСИ «МУЧЕНИЦЯ ЗА ЛЮБОВ – СВЯТА ФІЛОМЕНА».....	171-174
РОМАН В. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ.....	174-177

ЛІТЕРАТУРНО-ЕСТЕТИЧНА ТЕОРІЯ NON-FINITO В МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ ДИСКУРСІ

Як відомо, явище non-finito з більшою або меншою інтенсивністю об'єднує всі епохи й культури, однак як термін у мистецтві виникає лише в середині ХХ ст., а в літературознавстві – аж на початку ХХІ ст. Така відносна недавність функціонування зумовила, з одного боку, розпливчастість, а з іншого – крайню невичерпаність визначень, що до сьогодні функціонують у мультикультурному дискурсі [2, с. 29].

Згідно із західноєвропейською естетикою 50-60-х рр. ХХ ст., мистецтвознавці (Й. Гантнер, П. Міхеліс та інші) тлумачать термін «non-finito», що має італійське походження, як концепцію мистецтва, зокрема техніку в скульптурі, за допомогою якої митець не завжди доводить свою роботу до повної «логічної» завершеності (як правило, у галузі форми), а залишає її в стадії певної відкритості для реципієнта. На думку теоретиків non-finito, повне «завершення» твору мистецтва здійснюється лише в процесі його сприйняття. Багато художників ХХ ст. часто свідомо використовували у своїй праці ефект незавершеності; однак приклади зазвичай несвідомого його застосування можна знайти і в історії мистецтва, зокрема в роботах італійських скульпторів Донателло і Мікеланджело [7].

Узагалі, основи сучасної літературно-естетичної теорії non-finito закладено ще в античній культурі, оскільки давні римляни часто підписували свої роботи власним ім'ям, додаючи до нього слово «faciebat», що вказувало на незавершеність. А втім, деякі митці підписували таким чином навіть ті твори, які, здавалося б, мають абсолютне finito, як-от «П'єта» Мікеланджело [8, с. 116]. Середньовічні праці майже завжди були незавершеними із зовнішніх причин; за часів Леонардо да Вінчі, а, можливо, ще за Донателло, митець залишав твори незавершеними через власні внутрішні стреси. Згідно зі Дж. Енджером, основні причини non-finito в спадку Мікеланджело впливають із його творчого духу. Саме психологічна напруга пронизує його пізні роботи, зокрема незавершену скульптуру «Полонені» [7].

До того ж, non-finito можна спостерігати не лише у скульптурі. Досить згадати «Незакінчену симфонію» австрійського композитора Фр. Шуберта. «Її називають «Незавершеною» (Unvollendete) симфонією, адже замість традиційних для класичного циклу 4 х частин, вона містить лише дві. У фортепіанному варіанті збереглися нариси трьох частин, але в партитурі композитор записав тільки дві. Суперечки про причини незакінченості цього дивовижного твору ведуться дотепер. Скоріше за все композитор мав намір писати звичайну чотиричастинну симфонію. У своїх ідеалах він тяжів до Бетховена, про що свідчить «Велика» мажорна симфонія. Але, написавши перші дві частини, Шуберт міг просто злякатися того, що вони вийшли абсолютно новаторськими, і не були схожі на все написане в цьому жанрі до нього. Ймовірно, композитор не зрозумів, що створене ним – шедевр, який відкриває нові шляхи в розвитку симфонії,

визнав свою спробу невдачею і покинув роботу. Однак дві створені частини симфонії залишають враження дивовижної цілісності, повноти і, як не дивно, завершеності...» [6].

Літературознавиці М. Лановик і З. Лановик, які досліджували проблеми багатокультурності в літературі, зауважують, що «саме із зацікавленням європейських романтиків мотивами східної творчості в західний простір проникла ідея самодостатності кожного творчого фрагмента як свідчення цілісності всього твору, світу загалом. Ідея незавершеності – це глибока філософська метафора, за якою криється низка поглядів: кожне людське життя незавершене та обривається несподівано; незавершений твір може бути свідченням різних – найчастіше трагічних – обставин життя автора, що не дали змоги його дописати; водночас – ознакою давності манускрипту, з якого час уберег лише окремі фрагменти» [3, с. 71-72].

Таким чином, поділяємо й думку дослідниці естетики non-finito в творчості Лесі Українки О. Вісич, яка стверджує: «Фактично теорія non-finito ґрунтувалась на тому факті, що багато творів, які з різних причин залишилися в стадії деякої незавершеності або дійшли до нас у фрагментах, справляють сильне художнє враження. З цього робиться висновок, що всякий художній твір сам по собі незавершений, і його доповнює сприйняття глядача, яке активізується цією незавершеністю. Художники залишають твір не цілком закінченим як навмисно, так і інтуїтивно. Теорія non-finito справедливо підкреслює співтворчий характер художнього сприйняття» [2, с. 31]. І щодо літератури, то її сутність, «так само як і умову її соціального та економічного існування, складає здатність тексту до перетину кордонів, подолання меж, уявного посідання місця Іншого або дослідження себе як Іншого. І хоча у цьому процесі неминуче присутній елемент самопроекції та самовинаходу, він все ж відкриває можливості для розуміння та спільного переживання» [1, с. 116]. Власне, усі ці риси non-finito – феномена, який уможлиблює позачасове сприйняття літературних творів різних культур, епох, родів і жанрів, – акумулюють незавершені на сюжетно-композиційному, ідейному, образному, наративному та інших рівнях художні праці письменників різних національностей, а саме: драматичні твори Лесі Українки, поезії Вільяма Блейка [2], трагедія Вільяма Шекспіра «Гамлет, принц данський» [4], абсурдистська драма Семюеля Беккета «Чекаючи на Годо» [5] та ін.

Отже, в мультикультурному дискурсі явище non-finito окреслюється як багатоаспектний прояв незавершеності у творах мистецтва, які можуть бути свідомо/несвідомо незавершені автором і потребувати доповнень реципієнта впродовж творчого сприйняття.

Список використаних джерел:

1. Висоцька Н. Концепція мультикультуралізму і питання естетики. Питання літературознавства. Чернівці : Рута, 2009. Вип. 77. С. 110-121. Режим доступу : <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787-1160/Visocka.pdf> (дата звернення: 10.03.2024)
2. Вісич О. Естетика non-finito в творчості Лесі Українки : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.06 - теорія літератури / Олександра Андріївна Вісич ; ВНУ ім. Лесі Українки. Луцьк, 2010. 188 с.

3. Лановик М., Лановик З. «Східні поеми» П. Куліша на перехресті азіатського містицизму і європейського романтизму. Слово і Час. 2019. № 8. С. 56-75. Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789-171034/06-Lanovyk.pdf> (дата звернення: 10.03.2024)
4. Нестерчук К. Прийом non-finito у трагедії «Гамлет, принц данський» Вільяма Шекспіра. Студентський науковий вісник. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. Вип. 47. С. 125-128. Режим доступу : <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789-26164/1/38-Nesterchuk.pdf> (дата звернення: 14.03.2024)
5. Нестерчук К. Текстові лакуни у художніх творах як дидактичний потенціал літературного аналізу. Тенденції і перспективи вивчення літератури у середній і вищій школах. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 315-317. Режим доступу : <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/32074/1-Nesterchuk.pdf> (дата звернення: 14.03.2024)
6. Орлова О. Таємниця Франца Шуберта, або Незавершена симфонія №8. Режим доступу : <https://uamodna.com/articles/taemnytsya-franca-shuberta-abo-nezavershena-symfoniya-8/> (дата звернення: 09.03.2024)
7. Angier J. The Process of Artistic Creation in Terms of the Non-finito. Режим доступу : <http://www.machinegraphics.com/writings/non-finito/non-finito.html> (дата звернення: 05.03.2024)
8. Goffen R. Renaissance Rivals : Michelangelo, Leonardo, Raphael, Titian. Yale University Press, 2002. р. 116. Режим доступу : https://books.google.com.ua/books?id=Q7c3dIGsAQC&dq=pieta+faciebat&pg=PA116&redir_esc=y (дата звернення: 05.03.2024)

Вероніка Ніжніченко

ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна

ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ ІНТЕГРАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕС ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Можливості освіти переосмислюються завдяки технологіям, оскільки онлайн-ресурси та цифрові інструменти стають все більш поширеними та доступними. Інтерактивні дошки та цифрові проектори є потужними інструментами, які забезпечують проведення ряду освітніх заходів, від презентацій до інтерактивних ігор, надають можливість будь-якої миті отримати доступ до безлічі онлайн-ресурсів. Ці пристрої не тільки покращують взаємодію в класі та мотивацію учнів до навчання, але й додають урокам візуальну та звукову насиченість.

«Освітні платформи надають змогу учням керувати процесом навчання, одночасно пропонуючи вчителям інструменти для відстеження результатів навчання. Незважаючи